

עירובין בזמנינו ובעירנו - שיעור 277

I. אם צריך להשתדל לתקן עירובין בזמנינו

(א) עיין באג"מ (ה - כ"ט) דאיכא חיוב על חכמי העיר לתקן עירובין (עיונין ס"ח). הוא היה כדורות הקדמונים שלא היה אפשר בלא העירוב שלא היו מקררים ומים ותנורים בביתם אמנם בזמנינו אין שום צורך ואין ענין לתקן משום המחלל שבת במזיד דהלכה כרשב"ג דהלעיטהו לרשע וימות (ב"ק ס"ט. ובש"ך י"ד קנ"א - סק"ו ודגמ"ר גס) ואיברא איכא חסרון בתיקון עירובין שירגילו להוציא אפילו במקומות שאין שם עירוב ולכן יותר טוב שלא לתקנם ומ"מ ודאי לא שייך למחות במקום ששייך לעשות עירובין (אג"מ ה - כ"א - כ"ב)

(ב) בסי גייט (Seagate) התיר משום שהיא מוקפת חומה גבוה משלש רוחות וגם סגורה וכצד הרביעי שהיא לצד הים איכא תלי אבנים הרבה שמונחים שם כל השנים ורק שם התיר לעשות צורת הפתח (אג"מ ה - כ"ח - י"ט וגם י"ד ג - קס"ח)

(ג) בקיו גארדין הילס התיר (c) בהסכם כל הרבנים אשר בקיו גארדין הילס (כ) שלא נכנס הייווי (highway) בעירוב (ג) העמידו משגיח שיראה בכל ע"ש קודש (ד) ואינו דומה כלל לניו יארק שלא היה זה ברצוננו ורצון הגאון ר' אהרן קוטלר (ה) וקיו גארדין הילס היא קטנה לענינים אלו לכן הוא טובה גדולה לשמירת שבת (אג"מ ד - פ"ו)

(ד) ליד דעטראיט (Detroit suburb) שיש שם פחות ממאה אלף תושבים דאין שם רה"ר ואין לחוש לשום תקלה כשיתקנו שם עירובין שיבואו לתקן גם בערים גדולות מותר אמנם בדעטראיט עצמו לא היה אפשר לתקן אף שלא ימצא בחוצותיה ששים ריבוא וכן בכל ערים הגדולות ששייך שיטעה שאפילו בדליכא ס' ריבוא אסור (אג"מ ה - כ"ט)

(ה) במאנהאטיין (Manhattan) עיין באג"מ (ח - קל"ט חות ה ד"ה אך הנה) שדעת הרשב"א כעבודת הקודש שהדלתות מועלות לרבי יוחנן רק לעשות המבואות רה"י ולא הסרטיא והפלטיא וכן דעת רבינו אפרים דרה"ר לא מיערבא אפילו בדלתות נעולות ויש סוברים שאף שאינו רה"ר הוא עכ"פ כרמלית הוא כדהובא בתה"ד היוצא מזה לדינא שיש שיטות הרבה שאף אם היו הדלתות נעולות היו מאנהאטיין וכן ברוקלין רה"ר ועיין בשו"ע (שמ"ה - ז) ועוד יש חשש מצד הגשרים אליכא דהרא"ש והמסקנא דמאנהאטיין לא דמי למה שנהגו להקל בשאר מקומות וא"כ אין בידינו להתיר נגד השיטות שאסרו וגם ראייה גדולה שבירושלים לא עשו עירוב להתיר אבל מ"מ אינו יכול למחות ביד המיקילין כי גם הם רבנים גדולים ועיין בשו"ת הר צבי (ג - כ"ד) שכתב דכל המסייעים בתיקון עירובין במאנהאטיין מצוה רבה היא ולמעשה אין ראוי להתיר כי הגר"א קוטלר הדיעו ברבים שא"א בשום אופן לתקן עירוב שם ואסור לטלטל אף אחר כל התקונים שעשו ושיעשו איזה רבנים

(ו) בברוקלין אפילו אם אין ס' ריבוא אין לתקן עירובין דרובא דאינשי אין יודעין הבירור כנ"ל אמנם האמת הוא שכל ברוקלין הוא פחות מי"ב מיל על י"ב מיל ויש ס' ריבוא ברחובות וא"כ הוא רה"ר דאורייתא דודאי אין לתקן עירובין מדינא ולא דמי לווארשא ולוויען ולאמסטערדאם ולאנטווערפען ולפאריז שהתירו הגאון החזון איש והגאון רבי חיים עוזר שבעיירות אלו לא היו ס' ריבוא ברחובות

ז) עירוב קטן בפלעטבוש אם יכול להתיר כמו שמתיר האג"מ בקיו גארדין הילס ליד דעטראיט בקיום כל התנאים הנ"ל שמעתי מרב שלמה זלמן בריון דאין איסור בדבר אמנם שמעתי דרב ישראל בעלסקי אמר דאין להתיר בשום אופן

II. עירובין בעיר גדולה

א) עירות ווארשא וויען אמסטערדאם אנטווערפן פאריז היו שם ס' רבוא והיו שם עירובין ובווארשא היו יותר מב' פעמים ס' רבוא יהודים חסידים וצדיקים ואנשי מעשה ועד המלחמה היו שם עירוב ואין פוצר פה ובפאריז התירו הגאון החזו"א והגאון רב חיים עוזר גראזינסקי זצ"ל לערב עיין שו"ת משנה הלכות (ס - ז דף 76 ד"ה והשנית)

ב) ועיין אג"מ (קל"ט - ה ד"ה ולכן) יש חילוק בין רה"ר דעיר לרה"ר דדרכים בדרכים אם אין עוברין שם ס' רבוא הרי ממילא אין שם ס' רבוא ואין רה"ר ורה"ר דעיר הפירוש עוברין בו בעיר לא בכל רחוב ורחוב אלא שצריך להיות בחוץ ס' רבוא בעיר ועיין אג"מ (ד - פ"ז) דצריך לאמוד כמה תושבים יהיו נמצאים שיהיו מהם אינשי שנמצאו ברחובות שסך כזה שהיה במדבר ממילא צריך ד' או ה' פעמים ס' רבוא ולכן בברוקלין דיש קרוב לג' מיליון אנשים יש כאן ס' רבוא ברחובות ויש רה"ר דאורייתא אבל בווארשא היו שם רק 1.8 מיליון ולכן לא היה ס' רבוא ברחובות ורק שם מועיל עירוב ולא בברוקלין

ג) ועיין משנה הלכות (ח - פ) שהביא המאירי דרה"ר הוא דרך שיש ברחבה ט"ז אמה ומפולש משני ראשיו עד דיוכל אדם לעבור ביושר בלי עיכוב ושיהא הרחוב מפולש מקצה לקצה אשר באמת אינו מצוי כלל בעירות גדולות ולזה נהגו לערב בכרכים גדולים מאד ולא חששו למה שיש שם ס' רבוא כיון שאין שם רה"ר מפולש מטעם זה מערבין ווארשא וויען ועוד כמה עירות שהיו שם ס' רבוא

ד) ועיין אג"מ (ב - ק"מ וה - כ"ח - ז - ו) שהביא ראיות שמפולשת הוא על הרחובות שיהיו מפולשות משער לשער ולא השערים מכוונים ולכן אפילו הולכים בעקלתון (an angle) יש בו דין רה"ר וכן משמע משו"ע (שמ"ה - ז) שלא מחלק בין עיר שיש בה ס' רבוא לעיר שאין בה ס' רבוא דדוקא בחומה צריכים מפולש עיין רש"י (עירונין ו ד"ה רה"ר) בתיבת (או) מפולש דוקא אם חומה

III. הערה בעניני עירובין

הלכה כדברי המיקל בעירוב עיין בשיעור 275 דיש מחלוקת הפוסקים אם הולכין במחיצות אחר המיקל ולכאורה זה רק במחיצות דרבנן ולא במחיצות דאורייתא שמתיר הצורת הפתח הרה"ר ועיין בספר רשויות ועירובין (דף ר"ס - הערה ח צארכות)

לכות ההפסד י"י ארפלאה שלמה אהמלה ט"ב"ן בן שרה רחל בתקא ט"א חולי' ירמל' א"א